

Oglas, pripisana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbroju, oglašje itd. šalju se naputnicom ili položnicom poštom, u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne prima, nika to javi odpravnitiču u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana ne piše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847-849. Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Sloga nastu malo stvari, a nestoga sve poloviti.“ Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Stepo Givić. — U tiskari tiskare J. Krmpotić i žig u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Izlazi svakog utorak petka u godinu.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a netiskani neprimaju.

Predplaćiti sa poštarinom stoji: 12 K u obće, na godinu ili K 6, odn. K 3 — na pol godine.

Izvan carevine, više poštarina. Plaća i utičaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. kolji u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Gliša br. 5, te prima stranke osim nedjelje i svetka svaki dan od 11—12 sati prije podne.

Gosti-nametnici.

Nikada kao sada nije bilo u takozvanom austrijskom Primorju, u hrvatsko-slovenskim zemljama Gorice, Trsta i Istre, toliko posjetnika, predavatelja, propovednika a sve iz susjedne Italije. Od Garibaldi-ova najstarijega sina, koji je otcu pomagao otirati austrijske pokrajine, a bio dočekan triumfalnim slavljem u gradu Trstu, preko socijalističkog konferenciera koji dolazi držati propagatorna predavanja, pa do najobskurnijega monaha, koji dolje u kakvu zabitnu istarsku varoš propovedat korizmu, svi ti imaju samo jednu misao u glavi, samo jednu rječ na ustima: majku Italiju! Od kada obstoje trojni savez, kao što gori na sjeveru naša braća Cesi i Poljaci moraju trpiti svakojake brutalne erupcije bahalih pangermana, tako i amo na hrvatsko-slovenskom jugu, za raznovrstne iredentiste i u crvenoj košulji i u crnom talaru, nestala je državnih medja na potoku Jadrnu. Oni poplavljuju danimice ove naše zemlje, kao da bi bila talijanska svojina, propagiraju talijanske idejale, pripravljajuć duhovne za pripojenje majci Italiji. Eto, jučer je opet u Trstu, a danas će u Puli, pjesnik D'Annunzio, kao da smu imediat pred aneksijom umjetno protkanom besjedom progirao u smislu Dantova stiha ideju proširene Italije do kyarnerskih obala, a četa talijanske plutokracije okolo njega mu je zapsap povladjivala. Pa ne samo da je propagirao ideje Velike Italije, nego on, tuđ, i ako poznat po imenu, usudio se, nezvani gost u ovim stranama, uvriediti većinu pučanstva ove zemlje, uvriediti Hrvat-Slovene Istre izrazom „barbari“! Eto, to je kultura, uljudnost, ljubezljivost tih: putnika, konferenciera, emisara, šta li su: doći u tuđu zemlju pa vriedjati njeg-zine starosjedioce! Da, jer je naš narod starosjedioac u ovoj zemlji, a obula plutokracija potalijancemli gradova i gradića krocaje sa trbuhom za kruhom, pa sada hoće da nas tlači, kao što su: to htjeli dotepljeni stranci u Johannesburgu i Kimberley tlačili Bure, gospodarce zemlje! Radio bi smo vidjeti, što bi se dogodilo jednomu našem čovjeku, koji bi pošao u Italiju propagirati njima protivne ideje! Taj se nebi sjegurno vratio čitavih kostiju. Ovdje je drugčije. Naša je vlada sljepa i gluba. Zaboravila je i na dužnost zaštićenja naše u Austriji priznate narodnosti! Ali je zato naša dužnost, da prosvjedujemo proti izazvanju, da doviknemo nametnicama: ne, ovih zemalja nećete imati nikada; kyarnerske granice, to je samo naša pjesnikova! Dužnost nam je, da im bacimo u lice njihove uvriede i pogrede, da znaju, da nismo od kangije roblje. Neka pogledaju po svojoj Italiji, a osobito južno, pa će naći izosta „barbarstva“, a tko nas čekovima izmucene politike još vriedja, taj nemože biti drugo, nego: figura poroka!

nevidna škoro gljivica prozvana „Oidium Tucheru“, stali su vinogradari promišljati i proučavati sredstva, kojimi bi proli tih bolesti vojevali. Danas se ju uspješno po-bija i unistiše sumporanjem.

Posao sumporjanja neohavija se svuda u Istri uspješno, jer se nepostupa po propisanih pravilih i po stećenom izkustvu ili se taj posao obavija u nepravo vrijeme.

U tom pogledu nisma naš zapusteni puk dostatno poduke. Putujućih učitelja ili neima, koji bi ga i u tom podučili, ili nezalaze među puk, ili ako i zalaze, služe se često tuđim mu jezikom. Od zemaljskog gospodarskog društva u Poreču naš seoski puk neima skoro nikakve koristi, osim ono malo naših seljaka u blizoj okolici grada Poreča. Nu ni ovi nemogu se onim zavodom dostatno okoristiti, jer se tamo više pazi na politiku, nego li na poduku hrvatskog i slovenskog poljodjelca Istre. Tko nežna nisma talijanski, on bi uzalud kucao na vrata onog zavoda, u kojem se sve vrši, sve obavija i sve podučaje: u jedino spasujućem talijanskom jeziku.

Radi nedostatne poduke našeg seljaka putem učitelja usposobljenih u raznih strukah gospodarstva, dužnost je putkog lista, da on podučaje u svojih stupcih našeg poljodjelca i vinogradara, koji je zbog zlobe i nepravede vladajuće svojte u Istri i u gospodarstvu silno zaostao.

Ali vratimo se k predmetu.

Pepelna bolest ili O i d i u m, koju ju prouzroče ta gljivica unistiše; kako je obćenito poznato, ponajviše grozdova na trsju. Gljivica ta naime hrani se od soka grozdova, koji mora da pogine prije ili kasnije, ako mu se na vrijeme i razumno nepamogne. Gljivicu okrstiše znanstvenim imenom „Oidium“ a „Tucheru“ imajuć se onaj učenjak, koji ju je prvi pronašao i proučio.

Ta bolest pojavila se je ponajprije u nekom cvietnjaku u Englezkoj. Tamo nemaju naima trsja na otvorenom, jer bi pozeblo radi zime, već ga drže gospoda pod staklom u takozvanih cvietnjacih. Radi toga je ono trsje, tako i svaka druga biljka, koja nije izložena zraku i zračnim promjenam, više podvržena raznim bolestim, jer je njezna i mehkušna.

Iz Englezke razsirila se ta bolest brzo po Francezkoj, Italiji i svuda gdje je topnije podneblje. Danas je imade u svih vinorodnih zemljah svijeta.

S početka neznaoše si vinogradari kako pomoći proti toj bolesti. Ali im brzo priroda i providnost božja doskoči na pomoć.

Vinogradari naimo opaziše, da u onih krajevih, gdje se je kopalo ili vadilo, čistilo i mlelo sumpor, nebijahu trsje toliko bolešno kao u nesumpornih krajevih. U tih sumpornih krajevih raznašao je naima vjeler drobne čestice sumpora, ili sumporni prašić na svakojako bilje, a među tim i na trsje, koje ostalo od bolesti po-štedjeno posve, ili bar djelomice. To je uputilo vinogradara na sumporanje svojeg trsja, i od tada sumpora se po čitavom

U ovom listu bijase doduse više puta rečeno, kako i kada se imade trsje sumporati, ali dobre i korisne upute i nauke nije nikada odviše.

Pri put se dakle sumpora trsje ili lozu kad su mladice popriko oko 10 centimetara dugačke; čim je toplije vrijeme, tim više i bolje valja sumporati, jer se po liepom i toplom vremenu i bolest naglje razvija. Prvo sumporanje vriedi najviše, jer ono unistiše sjeme ili začod bolesti.

Sumporati valja na liepom i suhom vremenu, neposno po rosi ili za vlažnog vremena, jer se tada sumporni prah sakupi u malene kruglice, te odpade na zemlju, mjesto da se pričvrsti okolo grozda ili jagoda. Niti po vjetroz nesmiše se sumporati, jer tada raznaša sumporni prah i takovo sumporanje malo koristi. Ako pada kiša prije 24 sata pošlje sumporjanja, takovo sumporanje vriedi malo ili ništa.

Da se uzmogne valjano sumporati, treba imati dobrog sumpora i valjannu spravu za to. Ona vrst strojeva, koja se rabi u Vodojanštini, neodgovara svim, jer imadu u sebi takozvani vjetrenik, jer bjaču odviše sumpora iz sebe. Ntreba bo, da bude čistiy trs žut od sumpora, već da se valjano osumpora ona mjesta, koja obćenito napada bolest.

Prošle godine potrosio je naš pouzdanik jednu vreću sumpora na prostoru, na kojem su prije obćenito četiri vreće porabili, pak je imao svedjedno zdravo grozdje.

Kad se sumpora, treba paziti na to, da se oprasi svaki grozd i svaku mladicu, dočim se to nemože pravo sa spomenutim strojem, što ga raba na Vodojanštini, jer se neda lahko okretati, a k tomu je skup za maloga posjednika.

Mješćić, koji imade na školji mrežicu ili sito od žice, je mnogo bolji i stoji samo 2—3 krune. Ono sito na školji zastavi sje sumporne kruglice, te sipa rap samo fini prašak, čim se prištedi dostpa sumpora. Takav se mješćić dade lahko obrabati na sve strane.

Kad su već mladice na trsju otvrdnuje, t. j. kad se sumpora po treći i četvrti put, ntreba više mladice sumporati, već samo grozdove, gdje se zadržaje gljivica ili bolest. Izkustvo nas uči, da nije svaki trs jednako podložan toj bolesti; jedan njoj odoljeva bolje, drugi lošije. Tako n. pr. muskat i refoski opiru njoj se manje, dočim je jalovina odpor-nija, a druge opet vrsti prkose njoj još bolje.

Radi toga se preporuča našim vinogradarom, da sade svaku vrst trsa ili lozu za sebe, t. j. jednu u jednom, drugu u drugom vinogradu, te će se tako bolje očuvati ili obraniti od bolesti.

DOPISI.

Is Vabrige. koncem aprila. (Pop Fulin i Vabriga.) Već je prošlo petsto (500) godina, da je u Vabrigi bita ustanovljena župa, te su naši pokojni župnici stužili sv. misu uvijek u staroslavenskom jeziku ili u glagoljici, sve do g. 1848. do smrti našeg zadnjeg župnika pok. Veloviča. Nakon smrti njegove, raz-

pala se je naša župa, te nas podjarmise Tarci pod svoju župu, a njihovim župnicima davamo od tada isti davak kao što smo ga davali našim, dok su bili u Vabrigi.

Od g. 1848. unapried službovali su u Taru tri župnici, koji su na zahtjev naroda služili sv. misu i obavljali ostale sve crkvene obrede u hrvatskom jeziku, sve do prošle godine, dok je došao poznati Fulin u Tar, koji je učinio sve, što je bilo naše u crkvi, uzv nam sva naša stara prava. Blaženi Kaldirci, kad se ga oslobodiše, ali žalostna sreća nam sa njime, jerbo bi bilo bolje, da ga naše oči nikad ne vidješe. Malo pošlje njegova dolazka u Tar, pozvao je misionare da nam pripovjedaju rječ božju.

Već je svima poznato, kako on ljubi i štuje svoj jezik, pa nije mogo odustati a da nekaže i misionariću, da i oni progovore narodu slatku rječ u talijanskom jeziku. Da se misionari osvjedoče, u čojem bi jeziku narod najvolio da se propovjeda, zamole oni sve naše ljude da im kažu, kako bi željeli da im se propovjeda. Na te rječii su svi Vabrizani odgovorili jednoglasno:

„Mi hoćemo u slavskom (hrvatskom) jeziku, jerbo mi talijanskoga jezika ne poznamo.“

Kad je Fulin vidio, kako je bila njegova molba uzaludna, nije mu preostalo drugo, nego da stisne sa plećima i da šuti. Išti misionari nalozili su Fulinu, da ustanovi u Vabrigi „Djevojatko društvo slatkog srea Isusova“ i on obeća narodu, da će svaki prvi petak od mjeseca doći propovjedati hrvatski u Vabrigu i biljga dodje prvi mjesec. Ali drugi mjesec, tko ga je više vidio??

Volio je pratiti „gitu“, koja je išla iz Tara u Tarsku Valu, ispricavajuć se, da ne može doći više u Vabrigu ovim rječima: Ja sam zamolio Duha Svetoga, da li mogu poći još u Vabrigu propovjedati, pak mi je isti kazao, da ne smijem. Ah, kako smo mi srećni s takovim redovnikom, koji je kadar i sa Duhom Svetim govoriti!

Blažena Istra, bad biš imala više takovih svećenika, koji bi mogli s Duhom Svetim govoriti kao naš Fulin.

Nije mu to kazao Duh Sveti, nego mu je to zabio u glavu „Lustru glava“ iz Vabrige i njega valjda Fulin smatra Duhom Svetim.

Fulin je mislio, da kad nas bude on zapustio, da se ne će nitko više naći, koji će u potrebi svoj narod pomoći. Ali on se tim grozno vara. Jos se je našao jedan svećenik, koji dodje u Vabrigu misiti skoro svaku nedjelje, i naš narod pjeva u crkvi neke pobožne hrvatske molitvice.

Fulinu je bilo i to čao, te je zabranio, da se ne smije u hrvatskom jeziku u Vabrigi nijedne molitvice pjevati, govoreći, da ono, što mi pjevamo u hrvatskom jeziku, da je veleć g. Koraca, umirovljeni župnik, uzeo iz latinskog jezika. No Fulin neka si to dobro zapamiti! da g. Koraca nije ništa uzeo; ni ništa novoga u crkvu uveo, nego je obdržao i sahranio ono, što

Sumporanje trsja (loza).

Otkada se je pojavila na našem trsju pepelna bolest, koju prouzročeje svietu.

su njegovi predčastnici: Pušta je Fulin zabranio našim ljudima - da nesmiju pjevati, pošli su k biskupu Flappu u Poreč potuziti se. Presvjatli biskup im je dozvolio, da mogu pjevati. Kad su naši ljudi po dozvoli biskupovoj opet počeli pjevati, zabranio im je to Fulin opetovno i to strogo, da ne smiju više pjevati, izraziv se ovim riečima: „Ja sam već toliko puta kazao, da se u Vabrigr je nesmije pjevati u hrvatskom jeziku nikakvih crkvenih pjesma; pošto vidim pak, da me neće nekoga poslušati, uzet ću im presv. sakrament iz crkve i zatvorit ću im crkvu, ako budu pjevali. Oho! Polagano, polagano, dragi naš g. Fuline! Već je prošlo 500 godina, da je pres. sakrament u Vabrigr i da ga nije bio nitko kadar uzeti, pak da će, ga jedan Fulin? Da bi bili Rovinjci sazidali našu crkvu, možda bi ju mogao zatvoriti Fulin, ali su ju zagradili naši vabrigranski predjedovi. Ne zatvori se crkvu tako lahko ne, g. Fuline, dok je nama na ramenu živa glava.

Na obranu našeg jezika.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Dopisom od dne 24. marča t. g. br. 1495, poslalo je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Koprnu pozive za vojničku stavnju sa podpisom upravitelja c. kr. kotarskog poglavara, c. kr. namjestničkog savjetnika Schaffenauer pl. Neys na občinski ured u Dolinu, u čisto slovensku občinu, kao što po svoj prilici i u ostale slovenske, odnosno hrvatske občine onog kotara, u talijanskom jeziku sa nalogom, da se iste podijeli strankam. Da izbjegnemo neugodnostim i da nerazdraži mladiće, koji su imali doći pod stavnju i njihove rođjake, sastavio je občinski ured i razposlao na svoju ruku za ovaj put slovenske pozive:

pošto se je tim načinom občini proizročilo troška i dangube; budući bijahu talijanskim pozivi, mjesto slovenskim, kao što bi bilo naravski i zakonito, na čelu občine nalazeci se državljani u njihovom čuvstvu uvrijeđeni;

pošto je postupanje c. kr. kotarskog poglavara protivno državnim temeljnim zakonom i pravica državljana, te pokazuje osim toga, kojim se načinom Slovencaem kao što i Hrvatima Istre talijanski jezik od strane cesarsko-kraljevskih austrijskih oblastih narivava, i to također u prigodah, kad se ih pozivlje, da doprinesu najveći porez, krvni porez državi;

pošto je isto c. kr. kotarsko poglavarsvo već godine 1898 istomu občinskome uredu za stavnju mladića poslalo talijanske pozive, koje je občinski ured c. kr. namjestničtvu predložio, i tada je godine 1899, 1900, 1901 c. kr. kotarsko poglavarsvo — stalno po višem nalogu — slovenski sastavljene pozive razaslalo, povrativ se tekuće godine opet na protuzakonitost i protupravnost, što dokazuje, da c. kr. kotarsko poglavarsvo takvim postupanjem nepošivata zakone, da vrijeđa prava državljanah i da nemari za više naloge — uslobadajući se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

Je li njegova preuzvišenost sklona pozvati svom odlučnošću podređene njoj oblasti i činovnike, da se u svojem izdovanju drže zakona i naredaba, te da im se jednom za uvijek zabrani vrijeđanje Slovenaca i Hrvata u njihovih pravih i čuvstvih tim, da im se šalje dopise u tuđih jezicih?

U Beču, dne 16. aprila 1902.

Spinčić, Pfeifer, dr. Ploj, dr. Klaič, dr. Ferri, Biankini, dr. Žitnik, dr. Šileny, Borčić, dr. Zaffron, Žitkar, Pogačnik, Kulp, dr. Hruban, dr. Stojan, Rozkošny, Heimrich, dr. Gregorčić, Formanek*.

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru poče biti, kako bijaše u novinah pogriješno javljeno dne 22. maja, nego dne 22. junija, što neka izvole uzeti na znanje svi članovi i prijatelji naše plemenite „Družbe“.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da nete Leševci Anžulu na vrgun.
Jur. Da ne, zač da se vrguni delaju z drinovini.

Fr. A la bi bila fina i leševina.
Jur. Ja za opucat mački i breki!

Razne vijesti.

Političke:

Austro-Ugaraka. Pregovori između austrijske i ugarske vlade radi nagodbe, nemogu pravo napried. Te pregovore vode zadnjih dana u Budimpešti ministri-predsjednici dr. Koerbera i Szell. Dne 9. t. mj. ostala je konferencija obiju ministara bezuspješna.

U sjednici obiju delegacija podnio je ministar izvanjskih posala grof Goluchowski dne 7. t. mj. izvješće o izvanjskoj politici naše monarhije. Službeni listovi kažu da je to izvješće pravo remek-djelo diplomatske vještine.

U sjednici austrijske delegacije upitao je hrvatski delegat Vuković ministra izvanjskih posala kako stoji sa pitanjem zavoda sv. Jeronima u Rimu, predbaciv vladi njezin poraz u tom pitanju. Ministar odgovori, da je nova promjena u nazivu zavoda uzsljedila jedino voljom sv. Stolice, da naša diplomacija nije dozivila pri tom porazu. Ministar je također odsudio poznati prosvjed nadbiskupa Stadlera, ukoriv njegovo držanje. Ministar govori je tako oštro, da se je delegat Vuković smatrao dužnim upozoriti ga na fin način na tu njegovu ostrinu rekav mu, da će valjda dozvoliti, da delegati upravljaju nanj potrebita pitanja.

Madjarske novine neprestaju bacati blato na nadbiskupa sarajevskog g. dr. Stadlera, što se je onako odlučno zauzeo za hrvatski narod sv. Jeronima u Rimu. Te novine groze se nadbiskupu, da će biti pozvan na red i eventualno kažnjen, čega se on stalno neplaši, svjestan si svoje dužnosti i svoga prava. Hrvatsko svećenstvo, društva i pojedini odličnjaci izriču g. nadbiskupu pismeno i brzojavno zahvale i priznanja na njegovom muževnom zauzimanju na korist hrvatske svetinje u Rimu. Presvjatli nadbiskup zaslužuje je u punoj mjeri to priznanje hrvatskoga naroda, jer se je on izložio za svoj narod znajući, da ga čekaju svakojake neugodnosti od strane mogućnika i neprijatelja hrvatskoga naroda.

Bugarska. Dne 8. t. mj. otvorio je knez Ferdinand narodno sobranje. Predsjednikom sobranja bijaše izabran Dragan Zankov sa 99 proti 66 glasova, a podpredsjednici Popov i Pranga.

Mjesta:

Bugoba od jezika! Imali smo već priliku, da se bavimo sa slavim c. kr. kotarskim školskim viećem u Pulji radi dopisivanja tobož u hrvatskom jeziku sa podređenim mu školskim ravnateljstvi. Naše opomene nisu, rec bi, ništa koristile, jer ono vieće nastavlja provodjati još veće rugobe sa hrvatskim jezikom.

Pređ nam! leži naime nekakva okružnica ili nješto sličnoga, što je razposlato c. kr. kotarsko školsko vieće u Pulji na podređene uprave pučkih škola onog kotara. Nije prihijujemo! tu okružnicu ili taj spis sa svimi pogriješkami neka vide naši čitatelji da li je častno i dostojno jedno c. kr. oblasti što takva u svet poslati. Evo te okružnice:

Br... Pulj dne 27. Aprila 1892

Ravnateljstvu puke škole

Usljed odpisa c. k. Manifestaictva od 25/3 1902 br. 2510 dostavlja se u prigibu prijegled spomenika prethistoničjega iranijega historijskoga vremena iz Austro-Ugarske monarhije.

Ravnateljstva se pozioļu istog izvjesiti u sk. sobi ussiti ga u inventale primitaš potorditi.

Predsjednik Rossetti*.

Gosp. c. kr. kotarski kapetan pl. Rossetti nije stalno znao što podpisuje kao predsjednik c. kr. kotarskog školskog vieća, jer da je to znao, mi smo stalni, da bi se bila i njegova inače mirna modra krv pobuniša.

On će nam biti bez dvojbe zahvalan, da ga upozorujemo na ove jezikovne grdobe, te će u buduće nastojati, da se prije osvjedoči što podpisuje.

Medjutim upozorujemo na ovu jezikovnu porugim našega državnoga zastupnika g. prof. Spinčića, koji bi mogao eventualno pokazati ministru-predsjedniku g. dru. Koerberu kako njegovi politički činovnici u Primorju dopisuju u istinu sa strankami u njihovom jeziku.

Velike vježbe naše mornarice. Ovogodnje velike vježbe c. i k. mornarice biti će u jadranskom moru te će započet, kako javljaju iz Beča, dne 15. junija, a svršiti će se polovicom septembra. Zaključnim vježbam prisustvovali će i Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran. Josip sa bogatom pratnjom.

G. Fran Glaser darovao na korist podružnice sv. Cirila i Metoda u Pulji K. Z. Živio!

Pokrajinske:

Imenovanje. Gosp. Ante Zuecon dosada privremeni učitelj u Alturi, bio je imenovan stalnim učiteljem na hrvatskoj pučkoj skoli također u Alturi. Isto tako gospodićka Marija Škvarc bila je imenovana stalnom učiteljicom na hrvatskoj pučkoj skoli u Kanfanaru. Čestitam!

Preč. Petronio — Izpravlja! Kapitularni vikar biskupije tršćansko-koparske preč. Petronio dao se je zadnjih dana na izpravke. Najprije se je pozurio, da izpravi viest u tršćanskoj „Eđinosti“, pak u Opatijskom „Nar. Listu“: da nije istina da se na biskupskom ordinarijatu čita matuljska „Prava Naša Naša Sloga“, i da nije istina, da se kapitularni vikar paća s Krstićem.

Da istinu kažemo, milije bi nam bilo što put, da je preč. Petronio izpravio bar jedan dio onih viesti i dopisa, što bijahu proti njemu i njegovoj upravi napisani i priobćeni u raznih hrvatskih i slovenskih listovih. Ali preč. Petronio suti na onako ozbiljne prigovore, na onako iste prikre i opomene. On drži više do toga, da li se čita ili ne na biskupskom ordinarijatu poznati gajusni list i da li on obći sa odpadnikom ili ne, nego li na ona oštra doduše ali pravdana i opravdana javna kritika njegovog djelovanja.

On bi bio sto puta pametnije i dostojnije po sebe učinio, kad bi se bio bar spustio u pobijanje toliko puta navedenih utemeljenih činjenica proti njemu. Nu te se njegva viest nedoliči, on se njihi neplaši, njemu je do toga stalo, da svijet dozna, da on nećita smrada i da neobći sa prodancem. Ako je to prečastnomu dosti, nama i svakomu poštemu i pravdomu čovjeku ješ to jako malo.

Iz Zrenja pika nam dne 5. t. mj.: Evo nas, g. uredniče, opet sa jednom, ako i ne veselom; a ono bar sa utješljivom viesti.

Dne 23. proš. mjeseca svelkovali smo blagdan našeg crkvenog zasitnika sv. Josipa.

Naši kraljevi i talijanci veselili se, jer da im je otac franjevac bio obećao, da će toga dana iz crkve odpraviti hrvatski pjevacki zbor i namjestiti „Leginog“ učitelja sa nekolicinom domaćih poprdila. Oni su govorili, da će doći k nam neki koparski mitrijaš, sa više svećenika, neki vjeroučitelj, da počete „Leginu“ školu, pak da će postaviti njezin harmonijum, na kor u crkvi i jednom za uvijek istisnuti hrvatsko pjevanje iz naše župne crkve.

Došao je o. franjevac sa jednim sjeđovlasim vjeroučiteljem iz Kopra i sa upraviteljem dekanata iz Opatija.

O. franjevac, upozoren valjda od naših narodnih protivnika, stupio je medju narod na trgu, te ga počeo nagovarati neka dozvoli, da ide „Legin“ učitelj sa svojim prijatelji svirati i pjevati na kor, jer da će biti svedanije, ako se bude pjevalo i sviralo sa harmonijem.

Naš puk nije hotio podnipošto ništa o tom čuti braneci i zagovarajuć odlučno svoje pravo u crkvi. Nekoji, žesti i odlučniji, odvratise o. franjevca, da će se prije dati rezati kao repa nego li da dopuste „Legase“ da pjevaju na koru; drugi, da će se radje poturčiti nego li potalijančiti, a čulo se je i uzklika: živi naša unija.

Kad je o. franjevac uvidio, da imade posla s muževi a ne s babami, otidje, da valjda „Legasem“ priobći, što je čao i doživio.

Sv. misu čitao je o. franjevac; u presbiteru bio je upravitelj dekanata, a onaj sjeđovlasni vjeroučitelj pošao je sa „Leginim“ učiteljem pod sv. misom na setnju na okolna brda; odakle se vidi milu majku Italiju.

Kod popoldšnjeg blagoslova odpravio je upravitelj dekanata naše pjevačice sa kora, valjda iz ljubavi do hrvatskog jezika, u kojem one krasno pjevaju Bogu na čast i slavu!

Dne 24. istog mjeseca obavio je č. o. franjevac blagoslov polja po crkvenom običaju uz procesiju na čast sv. Marka.

Po dovršenju procesiji zamolio je o. franjevac sav puk za oproštenje, što mu je u pogledu jezika nehofice nanio nepravdu za uskršnih blagdana. On reče medju ostalim: ja nisam svemu kriv, već je krivnja u tom, što sam čuo samo jedno zvono, i to ono talijansko.

Prevarise me. name, da su u Zrenju sve sami Talijani, što nije istina, kako sam se kasnije osvjedočio. Uvjorio sam se naime koš sv. izpoviedit kako Vi mislite, čulite i govorite; izpoviedio sam naime oko 665 osoba, a od ovih, 30 po prilici u talijanskom jeziku; ali i ovi misle hrvatski, jer im se to pozna po jeziku i govoru.

On priznade, da nam je ovdje na stet, nipošto na korist „Legina“ škola i da nam se hoće, ako ćemo napredovati, hrvatsku, nipošto talijansku školu.

Naime je drago, da se je č. o. franjevac na licu mjesta i na vlastite oči osvjedočio, da mi nismo Talijani, da je ona šćitica smutljivaca, umjetno stvorena i od gospode medju nami podržavana. On će moći — bude li hotio, na biskupskom ordinarijatu: otvorano kazati, što smo i tko

smo. On je pokušao — zaveden od var-lica i slepacu — da nam otme narodnu svetlinu u crkvi i da nam narine tuđu jasni, ne osvjedoči se sam, da je bio zaveden, priznao je javno i spokorno, da nam je krivicu nehotice nanio.

Da se nismo odlučno i muževno oprli njegovim nakanom, danas bi plesali od veselja naši poprdit. Ovako obranismo svoju svetlinu i narodnu čas. Ovako ćemo ju braniti odlučno i žestoko i u buduću, proti kojemu. To neka znadu tršćanski reformatori i latinizatori jednom za uvijek. Ili će nas ovakve, kakvi jesmo, ili nas neće nikakve. Bijasmo, jesmo i ostati ćemo do zadnjeg daha vjerni sinovi hrvatskog naroda.

Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri, konstituiralo se kako smo već jednom javili dne 7. svibnja u Pazinu. Prisutnika je bilo preko jedna stotina, a osobito dobro bijaše zastupan poljudjelski stajši. Predsjedao je gosp. dr. Dinko Trinajstić, koji je izvjestio skupštinare o poteškoćama odobrenja pravila toga društva i pročitao brojavne i pismene pozdrave. Zatim je sledilo upisivanje članova, te ih se upisao leop broj novih. Na predlog gosp. dra. Malka Trinajstića, izabran jednoglasno predsjednikom uz burno odobranje prof. Vjekoslav Spinčić, a odbornicima dr. Ant. Antončić, dr. Gj. Červar, Fran Flego, Fran Grunt, dr. K. Janežić, dr. Sime Kurelić, Liberat Sloković, dr. Dinko Trinajstić, dr. Ivan Zucco. Zamjenjivcima: Jakov Buretić, Sime Defar, Ferdo Hrdy, Kazimir Jelušić, Ivo Lovrić, Fran Pucić, Mate Šanković, Gašpar Žiković i Viktor Marol. Novo izabrani predsjednik, zahvaljujući se na podijeljenoj mu časti upotrebivši prigodu od kratkim ali liepim govorom upuli skupštinare o značenju i svrhi društva, te o njihovim pravima i dužnostima, preporučujući osobito zapt i posluh u redovima naše stranke. Odbor se konstituirao ovako: Predsjednik prof. V. Spinčić, podpredsjednik dr. D. Trinajstić, tajnik dr. Gj. Červar, blagajnik dr. S. Kurelić.

Skandalozno ponašanje. U sriedu večer vraćajući se iz Pazina učestnici sa- stanka pol. društva bili su svjedoci baš skandaloznog ponašanja od strane dvojice činovnika na pazinskoj željezničkoj postaji. Evo točno opis događaja:

K. blagajni pristupi dr. J. i zamoli dvije karte drugoga razreda za Pulu. Činovnik mu poda karte i zaihtjeva „due florina e setantase soldi“. Dr. J. upita uljudno: „molim Vas koliko“. Činovnik mu opet odrburi talijanski. Dr. J. upita po treći put, a sada mu činovnik javi njemački, a hrvatski nikako. Tako je nekoliko puta islo, dok najposlije nepristupi jedan drugi činovnik i kaže, da stoji vožnja dva forinta i 76 novč.

Sad pristupi drugi puštok G. K. zah- tjevujući isto dvije karte za Pulu. Tu se ponovi gornji proces: ovaj puta hrvatski, a onaj odgovara njemački, dok najrad znajući, da će se već shodnim načinom pritužiti, plati iznos. „Sad ali da ste ćull onog drugog činovnika, koji je polag sta- jao i koji se zove, kako je sam rekao, Supančić. Taj poče izazivno vikati: „Siehst Du, der kann ja deutsch, will aber nicht sprechen! Das ist doch zu viel“ (Vidiš, taj znade njemački, a neće da govori, to je ipak previše) G. K. podučio tek gospo- dina, da se prije svega on nema mješati, a najmanje ovakove opazke stavljati, jer to je bezobraznost, radi koje će se pritu- žiti. Dr. J. i G. K. podjose zatim k pred- stojniku postaje, zamoliše knjigicu za pri- tuzbu i upisaše svoju pritužbu. Medjutim dodje po biljet dr. Č. pa kad i ovaj zah- tjevaše hrvatski i samo hrvatski, skoči opet k blagajničaru rečeni Supančić, pa se sav ogorčen prama dr. Č. aber Herr Doktor, um Gottes Willen! (ali gospodine doktore za ime božje). Na to mu dr. Č. odgovori: „Hier gibts kein aber“ nego tu imali karlu drugoga razreda za Pulu.

Na to će rečeni Supančić sav biesan prama činovniku, koji je na blagajni bio: „So gib ihm keine Karte“ (Onda mu nedaj nikakve karte). Dr. Č. posao je isto da se prituži u knjizi, nu savjetovasmo mu neka se prituži onda, kad bude morao za kartu globu platiti, što mu se već i dogodilo. Nu u samom uredu razvio se još veći skandal. Kad je namne došao dr. Č. u ured, da se prituži, reče posprdno Supančić „no, mit dem werden wir leicht fertig werden (no, s tim ćemo mi brzo svršiti). Vraćajući se van dr. Č., opazi mu rečeni Supančić, da kako može on, naime dr. Č., koji znade njemački, govoreti samo hrvatski i doda „das ist ein Skandal“. Na to mu dr. Č. primjeti, da je skandal što on ne zna hrvatski, jezik puka ovog kotara. I vidi vraga! Supančiću odvezo se najjednom jezik i on počme: „ja znam boljš hrvatski nego vi“, našto mu dr. Č. primjeti, da je tim gore za njega, jer je na taj način hotimice provociozi cieti skandal, radi kog će morati odgovarati. Nu taj junaci na najno mahne rukom i dodade „O je, wenn mir nur alles so leicht wäre wie das“ (O kad bi mi sve tako lahko bilo kao to) U toj buci i halabuci nismo već znali što ostali putnici čine i kojim su načinom dobili karte. Rečeni Supančić tako je halabučio, da mu je par puta G. predstojnik zaprietio neka suti i neka obavlja svoj posao, a ništa da se mieša tamo gdje ga ne treba. Nu on je bio tako svestan svog čina, da mu nije ništa imponiralo, nego je neprestano vikao kao da može činovnik po nosu poznati je li Hrvat, Niemac ili Talijan.

Dakako da se čovjek na takovu glu- post nemože nego nasmiјati. Istina da se čovjeka po nosu nemože prepoznati, ali ako jedan hrvatski i samo hrvatski govori, onda može i ljudjak razumjeti, da dotičnik nije ni Niemac ni Talijan.

Očekujemo od prometnog ravnateljstva, da G. Supančića poduču kako se ima pris- tojno vladati i da odredi za blagajnu na pazinskom kolodvoru činovnika, koji će poznati jezik puka.

G. Dinko Vlačić iz Vlakova kod La- bina poslao dne 6. aprila kruna 3-30 za družbu sv. Cirila i Metoda, sabranih u veselom društvu na uskrsni ponedjeljak uz poklik „Živila domovina!“ — Ured- ničtvo tjednika u Belovaru doznačilo za istu družbu K 5-20 i K 4-10. Hvala!

Za džako prilpomegno društvo u Pazinu poslao G. Vinko Treben K 10 sa- branih dne 4. tek. na piru gospodične Josipine Slavce sa gosp. Josipom Loj, post. činovnikom u Malom Lošnju. Bilo srećno!

Talijanski radnici u Motovunu. Iz Motovuna pišu talijanskim novinam u Trstu, da je došlo dne 5. t. m. j. u Moto- vunu do krvavih izgređa između domćih građana i željezničkih radnika iz krajevine Italije. Do izgređa došlo je kod nekog plesa, gdje su talijanski radnici za- dirkivali u domaće djevojke i domaće ple- saše. Obćinski stražari Mladossich i Craslich bijahu prisiljeni povući sablje, što je pre- stasilo starijeg brata stražara Mladossicha tako, da je pao onsviešten i ostao na mjestu mrtav.

Na večer istog dana napao je po talijanskom običaju radnik Talijan po imenu Matteo Zaccagnini — iz zasjede Mo- tovuca Josipa Belleticha, mladića od 24. godine, sa britvom, te mu skoro prerezoza vrat. Tezko ranjenoga mladića odnesose kući, a junaci Talijan doo se u bjeg. Tezko ranjeni mladić jedva će preživjeti.

Dopisnik tršćanskih listova neće da otvoreno prizna, da su ti smuļljivi i iz- gređnici talijanski državljani, već govori samo o domaćih i o tuđih radnicima, al se je ipak izdao tim, što je naveo ime jednog izgređa.

Ovi junaci dodju k nam golli i basii, skromni i ponižni, a kad se najedu i na- pijuu, hoće ne samo da nam zapoviedaju,

već: posizuu eto i za životom naših su- zemljaka.

Iz Fontana pišu nam početkom maja b. g.: Ovde kod nas je, g. uredniče, sve naopako, jer neimamo ni valjana učitelja ni uzorna svećenika. Nu sa učiteljem islo bi kako tako, da imamo bar sveče- nika, kakav bi morao biti. Mnogi već rekoše javno: bolje bi bilo, da ga ni, nego li da je ovakov.

Pustajuć na stran njegov obiteljski ili privatni život, potužiti nam se je proti njemu i radi toga, što nam je ukinuo hr- vatski Evangelij u crkvi te Epistolu i ostalo, što mu nije stalo pravo. Za sve- ćanostih velikog čedna bilo je kod nas proti njemu javnih prigovora i sablazni, radi čega je svećenik nekoje i izišio. Kad bijaše na sudu u Poreču, zviždali su Po- rečani za njim; a toga nije failo ni kod nas u velikom čednu. Netko mu je na- mazio vrata, a drugi mu dovukose pred vrata barku sa sidrom, te napisase na njoj, da može oduptovati u Ljubljani, ali on za sve to mami i nemari, te radi i na- dalje isto i kako ga je volja.

Nas presvijetli biskup znade bez dvojbe za gornje činjenice i za jošte koješta, ali on se nemiće i pusti našega svećenika, da radi što i kako hoće: „A je li će, i dok hoće?“

Gospodarsko društvo u Cresu imado u zalihli izvrstnog domaćeog ulja na pro- daju. Tko želi, neka se izvoli obratiti na predsjedništvo zadruge. Ciena ulju 48 for. po hektolitru.

Ustanovna skupština podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Rakitovu kod Buzeta obdržavati će se na prvi blagdan Duhova, na 3 1/2 sati poslije podne. Raspored običajan. Prosta zabava za tim.

Brodovi talijanske vojne morna- rice, u Malom Lošnju. Dopisnik tršćanskog „židoviča“ javlja svomu listu, sav blažen, da su famo sligli brodovi talijanske vojne mornarice, koji se nije ufala u naše vode od godine 1866.

Očekivali smo, da će nas koji od pri- jatelja iz Lošinja izvestiti o dolasku i bo- ravku talijanskih brodova, ali pošto se valjda jedan na drugoga zanášaju, ne piše nam ničko ništa, a mi vadimo sledede podatke iz iz rečenog dopisa čifutskog lista.

U Lošinj doploviše dva talijanska broda, i to školski brod „Misen“ pod zapovjedništvom grofa Ernesta Depon sa 150 momaka, i drugi brod „Caracciolo“ pod zapovjedništvom grofa Edvarda Bar- bavara sa 218 momaka. Na jednom i drugom brodu imade mnogo pomorskih pilotača.

Zapovjednici tih brodova posjetiše najprije načelnika Vidulichia, kotarskoga kapetana Scarpu i lučkog kapetana Ta- rabocchia. Sva trojica vratiše Talijanom posjet na brodovima. Talijanom pošli su nadalje na brodove u posjet: predsjednik družva „Unione“ Stuparich, dr. Veth u ime ljecilističnog odbora i predsjednik „Fi- lharmonie“ Bonetti. Konačno posjetilo je talijanske brodove mnogobrojno građan- stvo Lošinja.

U nedjelju priredilo je društvo „U- nione“ goslovom gostbu, koja bijaše vrlo vesela i srdačna.

Momčad brodova došla je na kopno u subotu i u nedjelju, te njoj se je gra- đanstvo divilo radi liepog reda i uzornog ponašanja.

Slededeć dana odplaviše talijanski brodovi put. Mletakata.

I tako je sretno probijen led, koji je od god. 1866. dielio Austro-Ugarsku od Italije. Sada će valjda moći brodovi tal- ijanke vojne mornarice i u ostale naše primorske gradove kao na Rieku, u Pulu, Trst, Piran, Rovinj, itd., gdje će biti stalno od nespašene braće najoduševljenije doče- kani i pogošćeni.

Grom udario u škola. Iz Brguda — občina Kastav — pišu nam, da je dne 22. pr. m. j. grom udario u dimnak tamošnje pučke škole. Hvala Bogu druge

nesreće nebijaše, nego li ta, što je bio dimnjak porušen i obitelj g. učitelja silno pretrašena. Sam Bog je hotio, da se gos- piodji učiteljevoj, nalazećoj se u to doba u kuhinji sa četvero djece, ništa dogodilo nije.

Pošto je već ovo četvrti uzdarac groma u onu školu, bilo bi neobhოდно poţrebilo, da se na nju postavi čim prije munjorod.

Iz Voloskoga pišu nam dne 5. t. m. j.:

Na zadnjem sjednici našega zastupstva, ob- državanog dne 3. t. m. j. riješena bijaše iz- medju ostalih važnih i mnogobrojnih točaka dnevnoga reda, i sledede: Prosvjed proti nacrtu zakona, što ga je razposlao zemaljski odbor u Poreču svim obćinama Istre glede obćinskih činovnika.

Naše rodoljubno glavarstvo izradilo je obširan i vrlo temeljito izradjen pro- svjed proti ređenoj osnovi ili nacrtu za- konu zemaljskoga odbora, te je taj prosvjed obćinskomu zastupstvu predložilo na raz- pravu i odobrenje.

Zemaljski odbor u Poreču ide zatim, kako bi posve uništio svako pravo ob- ćinskim zastupstvom i kako bi sputio u uzike okove takozvanu obćinsku autono- miju ili samoupravu. To nakana zemalj- skoga odbora razkrinkana je posve pro- svjedom naše obćine. Gospodi u Poreču je zazorno i ono malo slobode, što je imaju naše obćine. Oni hoće pod svaku cieniu, da učine od Poreča ovisnimi ob- ćinske činovnike, koji bi bili posve izru- čeni na milost i nemilost gospodi aseso- rom u Poreču.

Proti takvim spletkam zemaljskoga odbora dužne u ustali odlučno sve hr- vatske i slovenske obćine Istre. U tom pogledu pokazala im je put rodoljubna občina Volosko—Opalija. Njezino je naime zastupstvo u navedenoj sjednici jednoglasno prihvatilo spomenuti prosvjed od dodata, da se taj pošalje koli na zemaljski odbor toli na ministarstvo nutarnjih posala. Tomu prosvjedu moraju se pridružiti sve hrvatske i slovenske obćine Istre.

Učiteljsko društvo kotara Vo- loskog obdržavati će dne 14. t. m. j. svoju redovitu glavnu skupštinu u Zнету (ob- čina Kastav).

Književne:

Put k sren Isusovu, molitvenik, složen od svećenika družbe Isusove u Kraljevici. Tiskom Kurykta u Erku 1901.

Sa zahvalnošću smo primili ukasnu knjigu poljskog auktora dra. Ostaszewskoga Baranskoga „Z kraju stu wisp“ u kojoj opisuje putovanje slavenskih novinara Dalmacijom do Dubrovnika prigodom sla- venskoga novinarskoga kongresa u Du- brovniku g. 1901.

Knjižovna objava. Još i danas mi stiziu naručbe na „Zlatno zrnje“ — zbirku misli i sentenca velikana svih književnosti, a nasob hrvatske — kojeg sam izdao dva svezka 1899. g.; ali mi tim naručbama nije moguce vise udovoljiti, pošto je već naklada izerpljena. Takodjer me sa mnogo strana poticalo i potice, da završim za- mišljenim nizom sveščića, kojih je moralo izaci 10, te koji su imali sačinjavati pod- puno djelo.

I meni je samomu bilo žao, što sam s osobitih razloga bio prinuđen najednom prekinuti djelo, ali sam se uvijek nadao, da će mi ipak jednom biti moguce do- vršiti ga. Mislim, da je sad tomu najbolja prigoda tim većma, što je sad nestalo i svake zapreke izdavanju.

Početkom dojdueć mjeseca izaci će dakle treći sveščić „Zlatnog zrnja“, a malo kasnije drugo pregledano iz- danje I. i II. sv. Molim zato svu onu gospodu, koja želo imati ovo djelo, da se izvoli dospisnicom, najdalje do 5. dojd. m. j. obratiti u Spljet na upravu „Zna- nosti“, na koju nek se i novi saľju.

Knjižarska je ciena svakom szezku 60 h., doćim će ga gg. predbrojnici do- bivati za 50 h., uz jedini uvjet, da izvole iza svakog drugog ili najdalje petog

su njegovi predčastnici pustili. Pošto je Fulin zabranio našim ljudim da nesmiju pjevati, posli sa k biskupu Flappu u Poreč potužiti se. Presvjeti biskup im je dozevolio, da mogu pjevati. Kad su naši ljudi po dozvoli biskupovoj opet počeli pjevati, zabranio im je to Fulin opetovano i to strogo, da ne smiju više pjevati, izraziv se ovim riečima: „Ja sam već toliko puta kazao, da se u Vabrigi ne smije pjevati u hrvatskom jeziku nikakvih crkvenih pjesma; pošto vidim pak, da me neće nekoi poslušati, uzet ću im presv. sakrament iz crkve i zatvorit ću im crkvu, ako budu pjevali. Oho! Polagano, polagano, dragi naš g. Fuline! Već je prošlo 500 godina, da je pres. sakrament u Vabrigi i da ga nije bio nitko kadar uzeti, pak da će ga jedan Fulin? Da bi bili Rovinjeci sazidali našu crkvu, možda bi ju mogao zatvoriti Fulin, ali su ju zagradiili naši vabrizanski pradjedovi. Ne zatvori se crkvu tako lahko ne, g. Fuline, dok je nama na ramenu živa glava.“

Na obranu našeg jezika.

Interpelacija zastupnika Spincića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Dopisom od dne 24. marča t. g. br. 1495, poslalo je c. kr. kotarsko poglavarstvo u Kopru poziva za vojničku stavnju sa podpisom upravitelja c. kr. kotarskog poglavarstva, c. kr. namjestničkog savjetnika Schaffenhauer pl. Neys na obćinski ured u Dolinu, u čisto slovensku obćinu, kao što po svoj prilici i u ostale slovenske, odnosno hrvatske obćine onog kotara, u talijanskom jeziku sa nalogom, da se iste podieli strankam. Da izbjegne neugodnostim i da nerazdržati mladiće, koji su imali doći pod stavnju i njihove rodjake, sastavio je obćinski ured i razposlao na svoju ruku za ovaj put slovenske pozive:

pošto se je tim načinom obćini prozročilo troška i dangube; buduć bijahu talijanskimi pozivi, mjesto slovenskimi, kao što bi bilo naravski i zakoniti, na čelu obćine nalazeć se državljani u njihovom čustvu uvrijeđeni;

pošto je postupanje c. kr. kotarskog poglavarstva protivno državnim temeljnim zakonom i pravicom državljana, te pokazuje osim toga, kojom se načinom Slovenecem kao što i Hrvatim Istre talijanski jezik od strane cesarsko-kraljevskih austrijskih oblastih narivava, i to takodjer u prigodah, kad se ih pozivlje, da doprinesu najteže porez, krhvi porez državi;

pošto je isto c. kr. kotarsko poglavarstvo već godine 1898 istomu obćinskomu uredu za stavnju mladića poslalo talijanske pozive, koje je obćinski ured c. kr. namjestničtvu predložio, i tada je godine 1899, 1900, 1901 c. kr. kotarsko poglavarstvo — stalno po višem nalogu — slovenski sastavljene pozive razaslalo, povrativ se tekute godine opet na protuzakonnost i protupravnost, što dokazuje, da c. kr. kotarsko poglavarstvo takvim postupanjem nepoštliva zakone, da vriedjaju prava državljana i da nemari za više naloge — uslobadaju se podpisani stavili na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

„Je li njegova preuzvišenost sklona pozvati svom odlučnošću podređene njoj oblasti i činovnike, da se u svojem uređivanju drže zakona i naredaba, te da im se jednom za uvijek zabrani vriedjanje Slovenaca i Hrvata u njihovih pravih i čuvtvilih tim, da im se šalje dopise u tuđih jezicih?“

U Beču, dne 15. aprila 1902.

Spincić, Pfeifer, dr. Ploj, dr. Klaić, dr. Ferri, Biankini, dr. Zitnik, dr. Sileny, Boričić, dr. Zaffron, Žičkar, Pogačnik, Kulp, dr. Eruban, dr. Stojan, Rozkošny, Helmreich, dr. Gregorić, Formanek.

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru neće biti, kako bijaše u novinah pogriješno javljeno dne 22. maja, nego dne 22. junija, što neka izvole uzeti na znanje svi članovi i prijatelji naše plemenite „Družbe“.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da nete Leščevci Anžuli na vrgun. Jur. Da ne, zać da se vrgunji delajuć z dre-novini.

Fr. A la bi bila fina i leščevina. Jur. Ja za opucat maćki i breki!

Razne viesti. Političke:

Austro-Ugarska. Pregovori izmedju austrijske i ugarske vlade radi nagodbe, nemogu pravo napried. Te pregovore vode zadnjih dana u Budimpešti ministri-predsjednici dr. Koerber i Szell. Dne 9. t. mj. ostala je konferencija obiju ministara bezuspješna.

U sjednicah obiju delegacija podnio je ministar izvanjskih posala grof Goluchowski dne 7. t. mj. izvješće o izvanjskoj politici naše monarchije. Službeni listovi kažu da je to izvješće pravo remek-djelo diplomatske vještine.

U sjednici austrijske delegacije upitao je hrvatski delegat Vuković ministra izvanjskih posala kako stoji sa pitanjem zavoda sv. Jeronima u Rimu, predbaciv vladi njezin poraz u tom pitanju. Ministar odgovori, da je nova promjena u nazivu zavoda uzsledila jedino voljom sv. Stolice, da naša diplomacija nije dozivila pri tom poraza. Ministar je takodjer odsudio poznati prosvjed nadbiskupa Stadera, ukoriv njegovo držanje. Ministar govorio je tako oštro, da se je delegat Vuković smatrao dužnim upozoriti ga na fin način na tu njegovu oštrinu rekav mu, da će valjda dozvoliti, da delegati upravljaju nanj potrebita pitanja.

Madjarske novine neprestaju baciti blato na nadbiskupa sarajevskog g. dr. Stadera, što se je onako odlučno zauzeo za hrvatski narod sv. Jeronima u Rimu. Te novine groze se nadbiskupu, da će biti pozvan na red i eventualno kažnjen, čega se on stalno neplaši, sviestan si svoje dužnosti i svoga prava. Hrvatsko svećenstvo, društva i pojedini odličnjaci izriču g. nadbiskupu pismeno i brzoglavno zahvale i priznanja na njegovim muževnom zauzimanju na korist hrvatske svetlinje u Rimu. Presvjeti nadbiskup zaslužio je u punoj mjeri to priznanje hrvatskoga naroda, jer se je on izložio za svoj narod znajući, da ga čekaju svakojake neugodnosti od strane mogućnika i neprijatelja hrvatskoga naroda.

Bugarska. Dne 8. t. mj. otvorio je knez Ferdinand narodno saboranje. Predsjednikom saboranja bijaše izabran Dragan Zankov sa 99 proli 66 glasova, a podpredsjednici Popov i Pranga.

Mjestne:

Bugoba od jezika! Imali smo već priliku, da se bavimo sa slavim c. kr. kotarskim školskim viećem u Puli radi dopisivanja kotož u hrvatskom jeziku sa podređenimi mu školskimi ravnateljstvi. Naše opomene nisu, reć bi, ništa koristile, jer ono vieće nastavlja proydajati još veće rugobe sa hrvatskim jezikom.

Pred nam leži naime nekakva okružnica ili mjesto sličnoga, što je razposlalo c. kr. kotarsko školsko vieće u Puli na podređene uprave pučkih škola onog kotara. Niže priobćujemo tu okružnicu ili taj spis sa svimi pogriješkami neka vide naši čitatelji da li je častno i dostojno jedno c. kr. oblasti što takva u svijet poslati. Evo te okružnice:

Puli dne 17. Aprila 1892

Ravnateljstvu pučke škole

Usljed odpisa c. k. Manijestacitva od 25/3 1902 br. 2510 dostavlja se u prigibu prijedlog spomenika prethistonijega i ranijega historijskoga vremena iz Austro-Ugarske monarchije.

Ravnateljstva se pozioľju istog izvjestiti u sk. sobi ussiti ga u inventale primataš potorditi.

Predsjednik Rossetti.

Gosp. c. kr. kotarski kapetan pl. Rossetti nije stalno znao što podpisuje kao predsjednik c. kr. kotarskog školskog vieća, jer da je to znao, mi smo stalni, da bi se bila i njegova inače mirna modra krv pobunila.

On će nam biti bez dvojbe zahvalan, da ga upozorujemo na ove jezikovne grdobe, te će u buduće nastojati, da se prije osvjedeći što podpisuje.

Medjutim upozorujemo na ovu jezikovnu porugu našega državnoga zastupnika g. prof. Spincića, koji bi mogao eventualno pokazati ministru-predsjedniku g. dru. Koerberu kako njegovi politički činovnici u Primorju dopisuju u istinu sa strankami u njihovom jeziku.

Velike vježbe naše mornarice. Orogodišnje velike vježbe c. i kr. mornarice biti će u jadranskom moru te će započeti, kako javljaju iz Beča, dne 16. junija, a svršiti će se polovicom septembra. Zaključnim vježbama prisustvovati će i Njeg. Veličanstvo car i kralj Fran. Josip sa bogatom pratnjom.

G. Fran. Glaser darovao na korist podružnice sv. Cirila i Metoda u Puli K 2. Živio!

Pokrajinske:

Imenovanje. Gosp. Anto Zucccon dosada privremeni učitelje u Alturi, bio je imenovan stalnim učiteljem na hrvatskoj pučkoj školi takodjer u Alturi. Isto tako gospodin Marija Škvarc bila je imenovana stalnom učiteljicom na hrvatskoj pučkoj školi u Kanfanaru. Čestitam!

Preč. Petronio — izpravljaj! Kapitularni vikar biskupije tršćansko-koparske preč. Petronio dao se je zadnjih dana na izpravke. Najprije se je požurio, da izpravi viest u tršćanskoj „Edinosti“, pak u Opatijskom „Nar. Listu“: da nije istina da se na biskupskom ordinarijatu čita matuljijska „Prava Naša Naša Sloga“, i da nije istina, da se kapitularni vikar paća s Krstićem.

Da istinu kažemo, milije bi nam bilo što puta, da je preč. Petronio izpravio bar jedan dio onih viesti i dopisa, što bijahu proti njemu i njegovoj upravi napisani i priobćeni u raznih hrvatskih i slovenskih listovih. Ali preč. Petronio sutu na onako ozbiljne prigovore, na onako oštre priroke i opomene. On drži više do toga, da li se čita ili ne na biskupskom ordinarijatu poznati gnusni list i da li on obći sa odpadnikom ili ne, nego li na ona oštra doduše ali pravedna i opravdana javna kritika njegovog djelovanja.

On bi bio sto puta pametnije i dostojnije po sebe učinito, kad bi se bio bar spustio u pobijanje toliko puta navedenih utemeljenih činjenica proti njemu. Nu, te se njega više nedotiču, on se njih neplaši, njemu je do toga stalo, da svet dozna, da on neće sa mrada i da neobći sa prodancem. Ako je to prečastnomu dostia, nama i svakomu poštenomu i pravednomu čovjeku jest to jako malo.

Iz Zrenja pliš nam dne 5. t. mj.: Ero nas, g. uredniče, opet sa jednom, ako i ne veselom, a ono bar sa utješljivom viesti.

Dne 23. proš. mjeseca svetkovali smo blagdan našeg crkvenog zaštitnika sv. Josipa.

Nasi krojeli i talijanci veselili se, jer da im je otac franjevac bio obećao, da će toga dana iz krak odpraviti hrvatski pjevački zbor i namjestiti „Legin“ učitelja sa nekolicinom domaćih poprđila. Oni su govorili, da će doći k nam neki koparski mitrijaš, sa više svećenika, neki vjeroučitelj, da počaste „Legin“ školu, pak da će postaviti njezin harmonijum na kor u crkvi i jednom za uvijek istisnuti hrvatsko pjevanje iz naše župne crkve.

Došao je o. franjevac sa jednim sjedovlasim vjeroučiteljem iz Kopa i sa upraviteljem dekanata iz Oplija.

O. franjevac, upozoren valjda od naših narodnih protivnika, stupio je medju narod na trgu, te ga počeo nagovarati neka dozvoli, da ide „Legin“ učitelj sa svojimi prijateljstvi svirati i pjevati na kor, jer da će biti svečanije, ako se bude pjevalo i sviralo sa harmonijem.

Naš puk nije hotio podništvo ništa o tom čuti branec i zagovarajuć odlučno svoje pravo u crkvi. Nekoi, zešći odlučniji, odvratise o. franjevca, da će se prije dati rezati kao repanega li da dopuste „Legase“ da pjevaju na koru; drugi, da će se radje poturčiti nego li potalijanciti, a čulo se je i uzklika: Zivila naša unija.

Kad je o. franjevac uvidio, da imade posla s muzevi a ne s babami, otiđje, da valjda „Legasem“ priobći, što je čuo i doživio.

Sv. misu čitao je o. franjevac; u presbiteru bio je upravitelj dekanata, a onaj sjedovlasni vjeroučitelj pošao je sa „Leginim“ učiteljem pod sv. misom na setnju na okolna brda, odakle se vidi milu majku Italiju.

Kod popoldnašnjeg blagoslova odpravio je upravitelj dekanata naše pjevačice sa kora, valjda iz ljubavi do hrvatskog jezika, u kojem one krasno pjevaju Bogu na čast i slavu!

Dne 24. istog mjeseca obavio je č. o. franjevac blagoslov polja po crkvenom obćivaju us procesuju na čast sv. Marka.

Po dovršenju procesiji zamolio je o. franjevac sav puk za oprostjenje, što mu je u pogledu jezika nehotice nanio nepravdu za uskrsnih blagdana. On reče medju ostalim: ja nisam svemu kriv, već je krivnja u tom, što sam čuo samo jedno zvono, i to ono talijansko.

Prevariše me naime, da su u Zrenju sve sami Talijani, što nije istina, kao sam se kasnije osvjedočio. Uvjorio sam se naime koš sv. izpoviedli kako Vi mislite, čulite i govorite; izpoviedio sam naime oko 665 osoba, a od ovih, 30 po prilici u talijanskom jeziku; ali, ovi misle hrvatski, jer im se to pozna po jeziku i govoru.

On priznade, da nam je ovdje na stetu, ništao na korist „Legina“ škola i da nam se hoće, ako ćemo napredovati, hrvatska, ništao talijanska škola.

Nama je drago, da se je č. o. franjevac na licu mjesta i na vlastite oči osvjedočio, da mi nismo Talijani, da je ona šaćica smuljivaca, umjetno stvorena i od gospode medju nami podržavana. On će moći — bude li hotio, na biskupskom ordinarijatu otvoreno kazati, što smo i to

smo. On je pokušao zaveden od varalica i slepac — da nam otme narodnu svetlinju u crkvi i da nam narine tuđi jezik, nu osvjedočiti se sam, da je bio zaveden, priznao je javno i spokojno, da nam je krivicu nehote nanio.

Da se nismo odlučno i muževno oprli njegovim nakanom, danas bi plesali od veselja naši popdilli. Ovako obranismo svoju svetlinju i narodnu čast. Ovako ćemo ju braniti odlučno i zestoko i u buduće, proti kojemu. To neka znađu trščanski reformatori i latinizatori jednom za uvijek. Ili će nas ovakve, kakvi jesmo, ili nas neće nikakve. Bijasmo, jesmo i ostali ćemo do zadnjeg daha vjerni sinovi hrvatskog naroda.

Političko društvo za Hrvate i Slovence

u Istri, konstituirano se kako smo već jednom javili dne 7. svibnja u Pazinu. Prisutnika je bilo preko jedna stotina, a osobito dobro bijaše zastupani poljodjeljski stališ. Predsjedao je gosp. dr. Dinko Trinajstić, koji je izvijestio skupštinaru o potezokama odobrenja pravila toga društva i pročitao brzoglavne i pismene pozdrave. Zatim je slijedilo upisivanje članova, te ih se upisao liep broj novih. Na predlog gosp. dra. Matka Trinajstića, izabran jednoglasno predsjednikom uz burno odobravanje prof. Vjekoslav Spinčić, a odbornicima dr. Ant. Antončić, dr. G. Červar, Fran Flego, Fran Grunt, dr. K. Janežić, dr. Šime Kurelić, Liberat Sloković, dr. Dinko Trinajstić, dr. Ivan Zvecon. Zamjenicima: Jakov Buretić, Šime Defar, Ferdo Hrdy, Kazimir Jelusić, Ivo Lovrić, Fran Pucić, Male Sanković, Gašpar Žiković i Viktor Marot. Novo izabrani predsjednik, zahvaljujuć se na pobjednoj mu časti upotriebi prigodu da kratkim ali liepim govorom uputi skupštinaru o značenju i svrhi društva, te o njihovim pravima i dužnostima, preporučujuć osobito zapt i posluh u redovima naše stranke. Odbor se konstituirao ovako: Predsjednik prof. V. Spinčić, podpredsjednik dr. D. Trinajstić, tajnik dr. G. Červar, blagajnik dr. S. Kurelić.

Skandalozno ponašanje. U sriedu večer vraćajući se iz Pazina učestnici sastanka pol. društva bili su svjedoci baš skandalozno ponašanja od strane dvojice činovnika na pazinskoj željezničkoj postaji. Evo točno opis događaja:

K. blagajnik pristupi dr. J. i zamoli dvije karte drugoga razreda za Pulu. Činovnik mu poda karte i zahtjeva "due florini e setantasei soldi". Dr. J. upita uljudno: molim Vas koliko: a činovnik mu opet odbrusi talijanski. Dr. J. upita po treći put, a sada mu činovnik javi njemački, a hrvatski nikako. Tako je nekoliko puta išlo, dok najposlije nepriputi jedan drugi činovnik i kaže da stoji vojnu dva fiorinta i 76 novč.

Sad pristupi drugi putnik g. K. zahtjevuć isto dvije karte za Pulu. Tu se ponovi gornji proces: ovaj pita hrvatski, a onaj odgovara njemački, dok najzad znajući, da će se već shodnim načinom pritužiti, plati iznos. Sad ali da ste čuli onog drugog činovnika koji je polag stajao i koji se zove, kako je sam rekao, Supančić. Taj poče izazivno vikati: "Siehst Du, der kann ja deutsch, will aber nicht sprechen! Das ist doch zu viel" (Vidiš, taj znađe njemački, a neće da govori, to je ipak previše) G. K. podući tog gospodina, da se prije svega on nema mjesali, a najmanje ovakove opazke stavljati, jer to je bezobraznost, radi koje će se pritužiti. Dr. J. i g. K. podjohše zatim k predstojniku postaje, zamolise knjigu za pritužbu i upisaše svoju pritužbu. Međutim dodje po biljet dr. Č., pa kad i ovaj zahtjevaše hrvatski i samo hrvatski, skoči opet k blagajničaru rećeni Supančić, pa će sav ogorđen prama dr. Č. „aber Herr Doktor, um Gottes Willen" (ali gospodine doktore za ime božje). Na to mu dr. Č. odgovori: „Hier gibts kein aber" nego da imati kartu drugoga razreda za Pulu.

Na to će rećeni Supančić sav biesan prama činovnika, koji je na blagajni bio: „So gib ihm keine Karte" (Onda mu nedaj nikakve karte). Dr. Č. pošao je isto da se prituži u knjuzi, nu savjetovasmu mu nekase prituži onda, kad bude morao za kartu globu platiti, što mu se već i dogodilo. Nu u samom uredu razvio se još veći skandal. Kad je naišo došao dr. Č. u ured, da se prituži, reće pospidošo Supančić „no, mit dem werden wir leicht fertig werden" (no, s tim ćemo mi brzo svršiti). Vraćajući se van dr. Č., opazi mu rećeni Supančić, da kako može on, naiše dr. Č., koji znađe njemački, govoriti samo hrvatski i doda „das ist ein Skandal". Na to mu dr. Č. primjeti, da je skandal što on ne zna hrvatski, jezik puka oyog kotara. I vidi vraga! Supančiću odvezao se najednom jezik i on počme: „ja znám boljš hrovaski nego vi", naišo mu dr. Č. primjeti, da je tim gore za njega, jer je na taj način hotimice provocirać cieti skandal, radi kog će morati odgovarati. Nu taj junacina nehajno mahne rukom i dodu „O je, wenn mir nur alles so leicht wäre wie das" (O kad bi mi sve tako lahko bilo kao to) U toj buci i halabuci nismo već znali što ostali putnici čine i kojim su načinom dobili karte. Rećeni Supančić tako je halabućio, da mu je par puta g. predstojnik zaprietiše neka šuti i neka obavlja svoj posao, a nipošto da se mieša tamo gdje ga ne treba. Nu on je bio tako svjestan svoj čina, da mu nije ništa imponiralo, nego je neprestano vikao kao da može činovnik po nosu pozovati je li Hrvat, Niemac ili Talijan.

Dakako da se čovjek na takovu glupost nemože nego nasmijsati. Istina da se čovjeka po nosu nemože prepoznati, ali ako jedan hrvatski i samo hrvatski govori, onda može i ludjak razumjeti, da dočelnik nije ni Niemac ni Talijan.

Očekujemo od prometnog ravnateljstva, da g. Supančića poduč kako se ima pristojno vladati i da odredi za blagajnu na pazinskom kolodvoru činovnika, koji će poznati jezik puka.

G. Dinko Vlačić iz Vlakova kod Labina poslao dne 6. aprila kruna 3-30 za družu sv. Cirila i Metoda, sabranih u veselom družvu na uskreni ponedjeljak uz poklik „Življa domovina" — Uredništvo tjednika u Belovaru doznaćo za istu družu K 5-20 i K 4-10. Hvala!

Za djačko pripomoćno društvo u Pazinu poslao g. Vinko Treben K 10 sabranih dne 4. tek. na piru gospodiće Josipine Slavec sa gosp. Josipom Loj, post. činovnikom u Malom Lošinjju. „Bilo srećno!"

Talijanski radnici u Motovunu. Iz Motovuna pišu talijanskim novinam u Trstu, da je došlo dne 5. t. mj. u Motovunu do krvavih izgređa izmedju domaćih građana i željezničkih radnika iz kraljevine Italije. Do izgređa došlo je kod neke plesa, gdje su talijanski radnici zadirkivali u domaće djevojke i domaće plesače. Obćinski stražari Mladossich i Craslich bijahu prisiljeni povući sablje, što je prastrušilo starijeg brata stražara Mladossicha tako, da je pao onöviesćen i ostao na mjestu mrtav.

Na večer istog dana napao je po talijanskom običaju radnik Talijan po imenu Matteo Zacagnini — iz zjasjede Motovunca Josipa Belleticha, mladića od 24. godine, sa britvom, te mu skoro prerezao vrat. Teško ranjenoga mladića odnesoše kući, a junacki Talijan dao se u bjeg. Teško ranjeni mladić jedva će preživjeti.

Dopisnik trščanskih listova neće da otvoreno prizna, da su ti smutljivci i izgređnici talijanski državljani, već govori samo o domaćih i o tuđjih radnicah, al se je ipak izdao tim, što je naveo ime jednog izgređa.

Ovi junaci dodju k nam goli i bosi, skromni i ponizni, a kad se najeđu i naplju, hoće ne samo da nam zapoviedaju,

već: posizu eto i za životom naših zemljaka.

Iz Fontana pišu nam početkom maja 6. g.: Ovdje kod nas je, g. uredniče, sve naopako, jer neimamo ni valjana učitelja ni uzorna svećenika. Nu sa učiteljem išlo bi kako tako, da imamo bar svećenika, kakav bi morao biti. Mnogi već rekoše javno: bolje je bi bilo, da ga ni, nego li da je ovakov.

Pustajući na stran njegov obiteljski ili privatni život, potužili nam se je proti njemu i radi toga, što nam je ukينو hrvatski Evangelij u crkvi te Epistolu i oštalo, što mu nije stalo pravo. Za svećanostih velikog čedna bilo je kod nas proti njemu javnih prigovora i sablazni, radi čega je svećenik nekoje i tužio. Kad bijaše na sudu u Poreču, zviždali su Porećani za njim; a toga nije falilo ni kod nas u velikom čednu. Netko mu je namazao vrata, a drugi mu dovukoše pred vrata barku sa sidrom, te napisase na njoj, da može oduptovati u Ljubljani, ali on za sve to mari i nemari, te radi i nadalje isto i kako ga je volja.

Naš presvjeti biskup znade bez dvojbe za gornje činjenice i za jošte kojesta, ali on se nemiče i pusti našega svećenika, da radi što i kako hoće. A je li će, i dok hoće?

Gospodarsko društvo u Cresu imade u zalihii izvrstnog domaćeg ulja na prodaju. Tko želi, neka se izvoli obratiti na predsjedništvo zadruge. Cijena ulju 48 for. po hektoltru.

Ustanovna skupština podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Rakitovcu kod Buzeta održavati će se na prvi blagdan Duhova, na 3. s. sati, poslije podne. Raspored objava. Prosta zabava za tim.

Brodovi talijanske vojne mornarice u Malom Lošinjju. Dopisnik trščanskog „židovića" javlja svomu listu sav blažen, da su tamo stigili brodovi talijanske vojne mornarice, koja se nije ufala u naše vode od godine 1866.

Očekivali smo, da će nas koji od prijatelja iz Lošinjja izvjestiti o dolazku i brojku talijanskih brodova, ali pošto se valjda jedan na drugoga zanašaju, nepiše nam nitko ništa, a mi vadimo sliedeće podatke iz iz rećenog dopisa čifutskog lista.

U Lošinj doploviše dva talijanska broda, i to školski brod „Misoeno" pod zapoviedničtvom grofa Ernesta Depon sa 150 momaka, i drugi brod „Caracciolo" pod zapoviedničtvom grofa Edvarda Barbavara sa 218 momaka. Na jednom i drugom brodu imade mnogo pomorskih pitomaca.

Zapoviednici tih brodova, posjetise najprije načelnika Vidulicha, kotarskoga kapetana Scarpu i lutkoga kapetana Tarabochia. Sva trojica vratise Talijanom posjet na brodovih. Talijanom pošli su nadalje na brodove u posjet: predsjednik društva „Unione" Stuparich, dr. Velh u ime liebljstnog odbora i predsjednik „Filarmoniche" Bonetti. Konaćno posjetilo je talijanske brodove mnogobrojno građanstvo Lošinjja.

U nedjelju priredilo je društvo „Unione" gostovom gostibu, koja bijaše vrlo vesela i sirdaća.

Momčad brodova došla je na kopno u subotu i u nedjelju, te njoj se je građanstvo divilo radi liepog reda i uzornog ponašanja.

Sliedećeg dana odploviše talijanski brodovi put Mljetaka.

I tako je sretno probijen led, koji je od god. 1866. dielio Austro-Ugarsku od Italije. Sada će valjda moći brodovi talijanske vojne mornarice i u ostale naše primorske gradove kao na Rieku, u Pulu, Trst, Piran, Rovinj, itd., gdje će biti stalno od nespasne braće najodusevljenije doćekani i pogošćeni.

Grom udario u školu. Iz Brguda — občina Kastav — pišu nam, da je dne 22. pr. im. grom udario u dimnjak tamošnje pučke škole. Hvala Bogu druge

nesreće nebijaše, nego li ta, što je bio dimnjak porušen i obitelj g. učitelja silno prestrašena. Sam Bog je hotio, da se gospodji učiteljevog, nalazećoj se u to doba u kubinj sa četvero djece, ništa dogodilo nije.

Pošto je već ovo četvrti udarac groma u onu školu, bilo bi neobhodno potrebito, da se na nju postavi čim prije munjvod.

Iz Voloskoga pišu nam dne 5. t. mj.:

Na zadnjoj sjednici našega zastupstva, održavanog dne 3. t. mj. riešena bijaše izmedju ostalih važnih i mnogobrojnih toćaka dnevnoga reda, i sliedeća: Prosvjed proti nacrtu zakona, što ga je raspisao zemaljski odbor u Poreču svim obćinama Istre glede obćinskih činovnika.

Naše rodoljubno glavarstvo izradilo je obširan i vrlo temeljito izradjeva prosvjed proti rećenoj osnovi ili nacrtu zakona zemaljskoga odbora, te je taj prosvjed obćinskomu zastupstvu predložilo na razpravu i odobrenje.

Zemaljski odbor u Poreču ide zatim, kako bi posve uništio svako pravo obćinskim zastupstvom i kako bi sputio u uzke okove takozvanu obćinsku autonomiju ili samoupravu. To nakana zemaljskoga odbora razkrinkana je posve prosvjedom naše obćine. Gospodi u Poreču je zazorno i ono malo slobode, što je imaju naše obćine. Oni hoće pod svaku cijenu, da učine od Poreća ovisnimi obćinske činovnike, koji bi bili posve izrućeni na milost i nemilost gospodi asesrom u Poreču.

Proti takvim spletkam zemaljskoga odbora dužne u ustati odlučno sve hrvatske i slovenske obćine Istre. U tom pogledu pokazala im je put rodoljubna občina Volosko — Opatija. Njezino je naime zastupstvo u navedenoj sjednici jednoglasno prihvatilo spomenuti prosvjed uz dodatka, da se taj pošalje koli na zemaljski odbor toli na ministarstvo unutarnjih posaja. Tomu prosvjedu moraju se pridružiti sve hrvatske i slovenske obćine Istre.

„Ućiteljsko društvo" kotara Voloskog održavati će dne 14. t. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu u Zamaču (obćina Kastav).

Književne:

Pat k sren Isusovu, molitvenik, složen od svećenika družbe Isusove u Kraljevici. Tiskom Kurykte u Krku 1901. Sa zahvalnošću smo primili ukusnu knjigu poljskog auktora dra. Ostaszewskoga Barauskoga „Z krajni stu vrisp" u kojoj opisuje putovanje slavenskih novinara Dalmacijom do Dubrovnika prigodom slavenskoga novinarskoga kongresa u Dubrovniku g. 1901.

Književna objava. Još i danas mi stižu naručba na „Zlatno zrnje" — zbirku misli i sentenca velikana svih književnosti, a naosob hrvatske — kojeg sam izdao dva svezka 1899. g.; ali mi tim naručbama vjista moguće više udovoljiti, pošto je već naklada iszperjena. Takodjer me sa mnogo strana poticalo i potiče, da završim zamisljenju nizom svezćica, kojih je moralo izaći 10, te koji su imali sačinjavati potpun djele.

I meni je samomu bilo žao, što sam s osobitih razloga bio prinuđen najednom prekinuti djelo, ali sam se uvijek nadao, da će mi ipak jednom biti moguće dovršiti ga. Mislim, da je sad tomu najbolja prigoda tim većma, što je sad nestalo i svake zapreke izdavanju.

Početkom dojdućeg mjeseca izaći će dakle treći svezćić „Zlatnog zrnja", a malo kasnije drugo pregledano izdanje I. i II. sv. Molim zato svu onu gospodu, koja žete imati ovo djelo, da se izvoli dospisnicom, najdalje do 5. dojd. mj. obratiti u Spljet na upravu „Znanosti", na koju nek se i novci šalju.

Knjižarska je cijena svakom szezku 60 h., doćim će ga gg. predbrojnici dobiti za 50 h., uz jedini urjet, da izvole iz svakog drugog ili najdalje petog

svetka poslati iznos od 1 K, dočine 2 K 60 h. Tko pak pošalje odmah K 4 60 taj će sve svake redovito dobiti.

Za svako 10 sakupljenih predbrojnika Jajem i listisak na dar.

Stajerski Gradac, G. svibnja 1902. Josip Buzolčić.

Iz drugih krajeva:

Karlo Učekar, tiskopisnik i poznati vodja tršćanskih socijalista, preminuo je naglo u nedjelju u jutro u Trstu u 47. godine. Pokojnik bijaše utemeljitelj socijalističke stranke u Primorju. S njime gubi socijalistička stranka vodju, kojemu će teško naći namjestnika. Pokoj mu vječni!

Što je sa vinskom klauzulom? Pita ovako „Agr. Tagblatt“ i ima poduno pravo. Pred godinu dana sve je bilo uzrujano radi vinske klauzole. „Danus svi šutio kao da je pitanje riješeno ili kao da ne postoji. Ipak ono postoji i riješeno nije, nego se svaki dan približuje čas njegova rješenja. Italija je tako znala nediti svoju politiku, da se za nju takme danas u jednu ruku dvie centralne vele-vlasti, a u drugu Rusija i Francuska. Ona upotrebljuje taj svoj položaj sebi u korist. Obnoviti će trojni savez; ali će staviti uvjeta ne samo političkih, nego i takovih, koji se tiču obnove trgovačkoga ugovora. Prinneti je već izjavio, kako politički i trgovački ugovori stoje u tiesnoj svezi. Sva je prilika, da na svom sastanku u Mletcima Prinneti i Bülow nisu niti spomenuli vinsku klauzolu; ali je opeta sva prilika da je neizravno njezina sudbina na ovom sastanku riješana. S toga biti će dužnost hrvatskoga delegata iz Dalmacije, da u budućoj sjednici delegacije prozbori što energičnije. Lani je govorio u istinu i dr. Ivečević, ali mu je grof Goluchowski odvratio, da ga je slušao s velikim zanimanjem, nu da stvar spada pred kompetenciju carevinskoga vijeća. Ljetos ne će moći da tako odvrati. Izjava Prinneti-a i razvitak događaja jasno govore, da se pitanje trgovačkih ugovora ne da odieliti od onoga političkih.

Darežljivost američkih bogataša. Samo u roku od jedne godine podarili su bogataši jedinjenih američkih država u dobrotvorne svrhe ogromnu svotu od 1.040.000.000 maraka (1 marka = 1 kruna 17 para). U to nisu uračunane zaklade od 20.000 maraka ni običajni prinosi za školske, dobrotvorne i religiozne svrhe. Zaklade bogatih Američana od prošle godine nadšle su sve predjašnje. Spomenuta svota nadkriljuje po svoj prilici ukupnu svotu sličnih zaklada svih drugih zemalja na svijetu. Andrew Carnegie dao je za sveučilišta i javne knjižnice preko 130.000.000 maraka, a pod konac prošle godine pregovarao je s državom radi daljnog dara od 20.000.000 maraka. Mrs. Leland Stanfort, Piepont Morgan, John Rockefeller, dr. Daniel Pearsons, Mrs. Emmons Blaive, Helen Gould, te drugi poznati muževi i gospodje obspali su daljnjim darovima zavode, koji su skopčani s njihovim imenom. Najveći darovi potječu od Mrs. Leland Stanfort, Andreeva Carnegie-a i Johna Rockefellera. Mrs. Stanford dala je za sveučilište, koje nosi ime njezina sina, 120.000.000 maraka, a Rockefellerovi darovi iznosili su 20.000.000 maraka i povrh toga je ovaj gavan obećao sveučilištu u Chicagu daljnjih 20 mil. maraka. Carnegieovi darovi iznosili su za knjižnice 50 mil. maraka. Ta svota razdijeljena je među 1530 mjesta u Sjedinjenim državama, Portoriku i Kanadi. Newyork dobio je od toga 20 mil. maraka za knjižnice, St. Louis 4 mil. maraka u istu svrhu, te isto toliko dobile su Carnegieove knjižnice u Bradfordu, Duguesneu i Homesteadu u Pennsylvaniji. Ova točna listina o Carnegievim darovima u g. 1901. jeste od obćeg interesa: On je darovao jednoj tehničkoj školi u Pittsburgu 8.000.000 maraka i tom prilikom obećao, da će darovati još najmanje 100 mil. maraka. Nadalje je darovao vladi

Sjedinjenih država za osnutak sveučilišta za višu naobrazbu u Washingtonu 40 mil. maraka; Carnegieovu zavodu u Pittsburgu 4.000.000 maraka. Povrh toga je darovao Carnegie mnogobrojnim drugim zavodima i knjižnicama znatne svote.

Hrvatska banka u Americi. U New-Yorku otvorio je g. Petar Šepić (u ulici 20 Greenwich Street) hrvatsku banku, koja će se baviti jedino razpošiljanjem novaca u hrvatske zemlje.

Strašna nesreća usled provala vulkana na otoku Martinique dogodila se dne 8. maja, u gradu Saint Pierre na otoku Martinique, najveći grad na malih botilah, koji pripada Francuskoj. Nena-dana i nagla provala vulkana Peleø uništila je sav grad, u kojem je poginulo po nekih vijestih preko 25.000 ljudi, a po drugih čak preko 40.000 ljudi. Cio grad je razoren, drži se, da je sveukupno stanovništvo izginulo. Svi su brodovi, koji su stajali u luci, uništeni. Vulkanska provala traje još neprestance.

„Prvi istarski sokol“ u Pulji, priredjuje na duhovski ponedjeljak izlet na „Luzi na moru“. Program za zabavu i vrijeme odlazka javiti ćemo u budućem broju. Gospodje sa djecom moći će se voziti na omnibusu.

Listnica uredništva i uprave.
Dopisnik — Vabriga — Sve u redu. Hvala!

Marko Zović

krojački majstor

u Pazinu (u kući, gdje se nalazi kćerka k sv. Ćirila i Metoda)

preporuča se p. n. občinstvu, posebice pako veleč. gosp. svećenima, učiteljima itd., za naručbu svakovrstne obće u najfinijoj ili najproštorij tkanini. Odiela imade također golovih u zalih. Koli za odrasle toli za djecu, zatim haveloke itd. Cijena raznih odiela i haveloaka jest prama vrsti od 5 do 20 forinti. Drži obilatu zalihu raznih tkanina za odiela na meter, osobito onih iz Jägerdorfa; prima naručbe za odiela po mjeri, koje izvršuje u najkraće vrijeme uz osobitu pažnju bez bojazni utaknice.

Prvo slovensko skladište pokućstva

Antona Ćernigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Maronzi, podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu - Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurencija nemoguća jer je pokućstvo iz prve ruke.

Tvrđka

SCHIVITZ & C.
(Živic i dr.) Trst
Ulica Commerciala broj 2,
preporuča svoje
štrcaljke proti peronosperci, in-
zinja živicu i druge, mješovite
i strojeve za samoponeće tope,
mješalice, štitišnice za žito, slamozelece, plu-
gove za svaku uporabu te u obće sve strojeve, orudje
i materijale za gospodarstvo i obrtništvo po naj-
nižim cijenama, koje se pribrobuju na zabijev.

Tiskara i knjigovežnica J. Krmpotić i dr. u Pulji

preporuča:

1. Tiskanice za obćine.

1. Skrižaljka o izlasku epidemije. 2. Svje-
dočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omni-
bus“ tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi
za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za
djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba
za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svje-
dočbama. 8. Inventar aktivni glava ili uložci.
9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar
mobilni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih
troškova. 12. Stanje ukamačenih glavnica.
13. Izkaz o promjeni probivanja neaktivnoga
vojnica (glava ili uložci). 14. Izkaz i svje-
dočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika
(glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a)
Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnev-
nik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga.
19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka
(glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22.
Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava.
24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o
razlagu mrtvaca. 26. Ogleđni listić o umrlim.
27. Obiteljsko-obavještina skrižaljka. 28. Skriž-
aljka o cijeni govedje krme. 29. Zapisnik
karnenih prestupaka. 30. Prilog zakl. računa
(glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Za-
pisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za
oprost poreza kod pečenja rakije za svoju po-
rabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice.
35. Knjižice sa kuponima za doznacu soli.

2. Otkvane tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides
Mortis. 3. Fides Matrimonij. 4. Testimonium
status liberi. 5. Testimonium denunt. matri-
monialum. 6. Nota pro instituuendis denuntia-
tionibus. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka).
9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava
ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenli. za-
kupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih tra-
ženih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i tra-
ževka (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili
umanjavanja imetka. 15. Status animarum. 16.
Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum.
18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirma-
torum. 20. Namira vriju kamala obligacija.
21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-oba-
vještina skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadašnice. 3. Risanko.
4. Sanice. 5. Molba za oprost od školarnice.
6. Pregled mjesecnih školskih zaostataka. 7.
Razrednica. 8. Tjedniki. 9. Glavni imenik.
10. Matica. 11. Imenik ili inventar. 12. Popis
školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14.
Zapisnik podnesaka. 15. Školske vijesti. 16.
Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19.
Imenik po alfabetu; dalje slijedeće po zakonu
31./7. 1895. za Istru, i to slijedeće obrazce:
20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3.
23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4.
26. G k § 5. 27. H k § 7. 28. I k § 9.
29. M k § 12. 30. L k § 12.

4. Tiskanice za društva za štednja i zajmovo te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadržnice. knjižice. 3.
Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadašnice. 5.
Molbe za zajm. 6. Dnevnik blagajne. 7.
Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga
zadržnih dielova. 10. Knjiga uložaka za
Rajfesenovnice. 11. Knjiga uložaka za obćine
štedionice. 12. Doznake za primitak. 13. Do-
znaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. društva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika
i dužnika. 3. Knjiga za skontrol. robe. 4. Knjiga
priručna. 5. Zadržnice. knjižice.

6. Tiskanice za c. kr. poštne i brojovne urade na selima.

1. Quitung za poštarje u obće. 2. Quitung za
godišnji pauzal. 3. Quitung za „Be-
stallgebühr.“ 4. „Bericht“ za dopisivanje sarva-
teljivom. 5. Consignation za „Pensionsverein.“
6. Verzeichniss a Conto-Abführen. 7. Verlags-
Ansuchen und Cassastand-Nachweis. 8. Quar-
tals-Answeis, na pol arka. 9. Consignation für
erhaltene Verlage. 10. Answeis über die portopul-
pakete. 11. Quitung für Telegraphengehalt. 12.
Verzeichniss der Pensionsanmeldiger.

7. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tozbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi.
3. Punoćot. 4. Predlog zapljene. 5. Napis
k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajna pogodbe.
7. Zadašnice za obću porabu.

8. Razne knjige.

1. Kokoj: „Grammatik der kroatischen
oder serbischen Sprache für die k. k. Krieges-
Marine.“ 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda
„Marje Teresije“ u Antilu, Kuhu itd.“ 3.
Pjesma: „Pjesme pomorice ili putovanje rat-
nog broda „Fran Josepa I.“ u Kretu.“ 4.
Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih
brodova „Elisabeth“ i „Aspera“ u Kim.“ 5.
Knjižica: O pristajnom pouznanju, sastavio V.
Rubeša.

Osim gornjih tiskanica imade pod-
punu zalihu tiskanica u njemačkom je-
ziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se
šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koji
konceptnoga toli kancelarijskoga u svih
formatih, težinah i crtanjih (rastiranjau)
na debelo (najmanje od svake vrsti 250
araka).

Omoti u svih mogućih formatih za
privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne na-
ručbe, posjetnice svih veličina, pozive,
adresne karte, razporede i u obće sva-
kovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku
i knjigovežku struku.

Zastupstvo
uzajamno-osiguravajuće
banke „Slavije“
za grad Pulju i okolicu pre-
uzima od 1. junija g. 1902.

Ante Tramfić,
trgovac vinom u Pulji, Via Sergia.

L. Malitzky

urar i srebrnar,
Via Sergia 65. POLA Via Sergia 65.
preporuča

Omega, Longines, Schaffhaus ura
za žep u zlatu, srebru i metalu koje su naj-
točnije ure-kazalice,
dalje ura-budilica „Junghaus“, sobnih
satova raznih kovina i vrsti, svakovrstnih
zlatnih i srebrnih stvari, n. pr. prstenja;
naušnica, narukvica, tanaca, igala, gumba
itd., sve najprikladnije
za darove o priilki: sv. potvrde (berme).

